

**III Міжнародна науково-
практична конференція**

**III International scientific
and practical conference**



29 січня 2026 р.
м. Чернігів, Україна

January 29, 2026
Chernihiv, Ukraine

**Наука та освіта в умовах
викликів сьогодення**

**Science and education in the
conditions of today's challenges**





III Міжнародна
науково-практична
конференція

**Наука та освіта
в умовах викликів
сьогодення**

Матеріали

29 січня 2026 р.

м. Чернігів, Україна



III International
scientific and practical
conference

**Science and education
in the conditions of
today's challenges**

Proceedings

January 29, 2026

Chernihiv, Ukraine

УДК 37

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc260129>

Наука та освіта в умовах викликів сьогодення : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (м. Чернігів, 29 січня 2026 р.). Research Europe, 2026. 334 с.

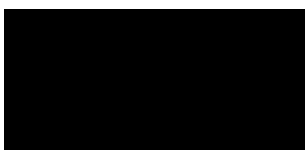
До збірника ввійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції “Наука та освіта в умовах викликів сьогодення”, яка відбулася 29 січня 2026 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

Матеріали конференції опубліковані мовою оригіналу та в обсязі, наданому авторами. Збірник відформатовано та підготовлено до публікації в уніфікованому стилі без змін змісту окремих тез доповідей. Автори несуть повну відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації, поданої в їхніх матеріалах.



Відповідно до Закону України “Про авторське право і суміжні права”, при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов’язковим.



IHRC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2026
© Research Europe, 2026

Офіційний сайт: researcheurope.org

UDC 37

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc260129>

Science and education in the conditions of today's challenges : proceedings of the III International scientific and practical conference / International Humanitarian Research Center (Chernihiv, 2026, January 29). Research Europe, 2026. 334 p.

The collection includes the proceedings of the III International scientific and practical conference “Science and education in the conditions of today's challenges”, which took place on 29 January 2026. This collection is intended for scientists, educators, students, government officials, business representatives, and the general public.

Working languages of the conference: Ukrainian and English.

The conference proceedings are published in the original language and as submitted by the authors. The collection has been formatted and prepared for publication in a unified style, without altering the content of individual contributions. The authors are fully responsible for the accuracy of the facts, proper names, quotations, statistical data, industry terminology, and other information presented in their materials.



According to the Ukrainian Law on Copyright and Related Rights, proper citation of the authors is required when using any scientific ideas or materials from this collection.



© International Humanitarian
Research Center, 2026
© Research Europe, 2026

Official website: researcheurope.org

СЕКЦІЯ 7. ТОЧНІ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

SECTION 7. EXACT AND NATURAL SCIENCES

Бондаренко М. Є., Якуба І. П.

Про перспективи спонтанного поширення видів аматорського озеленення, з огляду на способи їх розмноження, в умовах сучасних кліматичних змін (Одеський регіон). 175

Hlushak, D. D., Gniezdilova, V. I.

Effects of snow avalanches on the vegetation cover of mountain ecosystems. 179

Жукова Д. М.

Сучасний рівень автомобільного шумового забруднення у Хаджибейському районі м. Одеси та перспективи його змін. 182

Ільченко М. В., Бондаренко О. Ю.

Агротехнічні заходи догляду за видами рослин спеціального озеленення на території м. Татарбунари. 185

Карганова Н. Ю.

Формування екологічної свідомості через проєктну діяльність на уроках хімії в умовах обмежених ресурсів та воєнного часу. 189

Саранчук К. А., Кадуріна А. О.

Господарський потенціал та перспективи використання асортименту рослин ділянок аматорського озеленення у містах півдня України (на прикладі м. Одеса). 191

Flinta, N., Nevko, A.

Directions of sustainable tourism development within national nature parks. 195

СЕКЦІЯ 8. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

SECTION 8. SOCIAL AND HUMANITARIAN SCIENCES

Безсмертна Л. Л.

Вплив протестантської етики на культуру підприємництва. 200

Бережна О. Ю.

Суїцидальний ризик у жінок-ВПО в умовах сільської ізоляції. 203

Богомолова М. Ю.

Ціннісна сфера як механізм регуляції соціальної поведінки особистості. 207

4. Отруйні рослини як біологічний фактор небезпеки : навч. посіб. / уклад.: А. О. Аннамхаммедов та ін. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 109 с.
5. Познякова С. І., Попова Д. Ю. Лікарські рослини в озелененні. *Лісівництво, деревообробка та озеленення: стан, досягнення і перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 24–25 жовт. 2023 р.). Харків, 2023. С. 185–187.
6. Пономарьова О. А., Мильнікова О. О., Ліннік А. А. Асортимент та стан квітникових насаджень Соборного району м. Дніпро. *Наукові доповіді НУБіП України*. 2021. № 5 (93). <https://doi.org/10.31548/dopovidi2021.05.013>.
7. Саранчук К. А., Бондаренко О. Ю. Про нетипові види аматорського озеленення м. Одеса. *Виклики для науки та освіти в добу нових технологій* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 26 серп. 2025 р.) / Міжнар. гуманітар. дослідн. центр. Чернігів : Research Europe, 2025. С. 40–43. <https://doi.org/10.64076/ihrc250826.08>.
8. Mosyakin S. L., Fedoronchuk M. M. *Vascular Plants of Ukraine. A nomenclature Checklist*. Kiev, 1999. 199 p.

Флінта Н.,

УДК 502.4:502.131.1

канд. геогр. наук, доцент
кафедри географії України і туризму,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

Гевко А.,

здобувач третього (освітньо-
наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль



НАПРЯМКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ

Розвиток туризму в межах національних природних парків (НПП) — це балансування на межі між охороною природи та її рекреаційним використанням. Сталий розвиток у цьому контексті означає, що туризм має не лише мінімізувати шкоду, а й активно сприяти відновленню екосистем.

Національні природні парки України мають дуже великі ресурси для здійснення туристичної діяльності. На відміну від природних заповідників, де заборонено майже будь-яку господарську діяльність, одним із завдань

національних природних парків і регіональних ландшафтних парків є створення умов для організації туризму та рекреації. Разом з тим, їх робота в цьому напрямі поки що недостатньо ефективна [2, с. 23].

На Саміті ООН з Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року, що відбувся 25 вересня 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, було ухвалено Цілі сталого розвитку на 2016–2030 роки (Резолюція A/RES/70/1). Згідно з ними, до 2030 року необхідно активізувати роботу в таких напрямках: [5]

- розробити та реалізувати стратегії заохочення сталого туризму, що сприятимуть створенню робочих місць, розвитку місцевої культури та виробництву місцевої продукції;

- активізувати зусилля з охорони та збереження всесвітньої культурної й природної спадщини;

- поширювати інформацію про сталий розвиток і способи життя в гармонії з природою;

- надавати країнам допомогу в нарощуванні науково-технічного потенціалу для переходу до раціональніших моделей споживання та виробництва. [5]

До складу природно-заповідного фонду України станом на 01.01.2024 входять 9002 території та об'єктів площею 4,184 мільйона гектарів (6,93 відсотка загальної площі країни) та 402,5 тисячі гектарів у межах акваторії Чорного моря. Частка земель природно-заповідного фонду в Україні є недостатньою і залишається значно меншою, ніж у більшості держав - членів Європейського Союзу, де частка таких земель становить у середньому 21% від площі держави [4].

Мережа національних природних парків України почала формуватися з 1980 р. На 01.01.2013 р. їх створено 46. Період повільного зростання кількості НПП в Україні проходив з 1980 р. по 1998 р., коли їх було створено лише 8. З 1999 по 2008 рр. спостерігається незначне піднесення тренду кількості національних природних парків України. У 2009 р. кількість цих установ збільшилася на 18, а в 2010 р. було створено ще 9 НПП. У 2010 р. визнано незаконно створеним Сіверсько-Донецький НПП [3], але на його базі в 2019 році було створено НПП "Кремінські ліси". Станом на 01.01.2026 року в Україні функціонує 56 НПП. Загальна площа під захистом національних парків - близько 1 111 600 га (11 116 км²), або 1,84 % площі держави. Нажаль деякі з них частково або повністю знаходяться під окупацією.

Національні природні парки в Україні стикаються з недостатнім фінансуванням, браком кваліфікованих кадрів та іншими проблемами, особливо в умовах повномасштабного вторгнення. Якщо на територіях де ведуться активні бойові дії проблема полягає в знищенні флори та фауни, то в західному регіоні

туристичні потоки часто перевищують пропускну спроможність, що шкодить екосистемам. У Тернопільській області, наприклад, подібні виклики актуальні для місцевих НПП через близькість до населених пунктів.

Сталий розвиток туризму в межах національних природних парків - це модель управління, яка дозволяє перетворити природоохоронну територію на успішний туристичний продукт, не руйнуючи її екосистему. Можна визначити основні напрямки, за якими здійснюється цей розвиток.

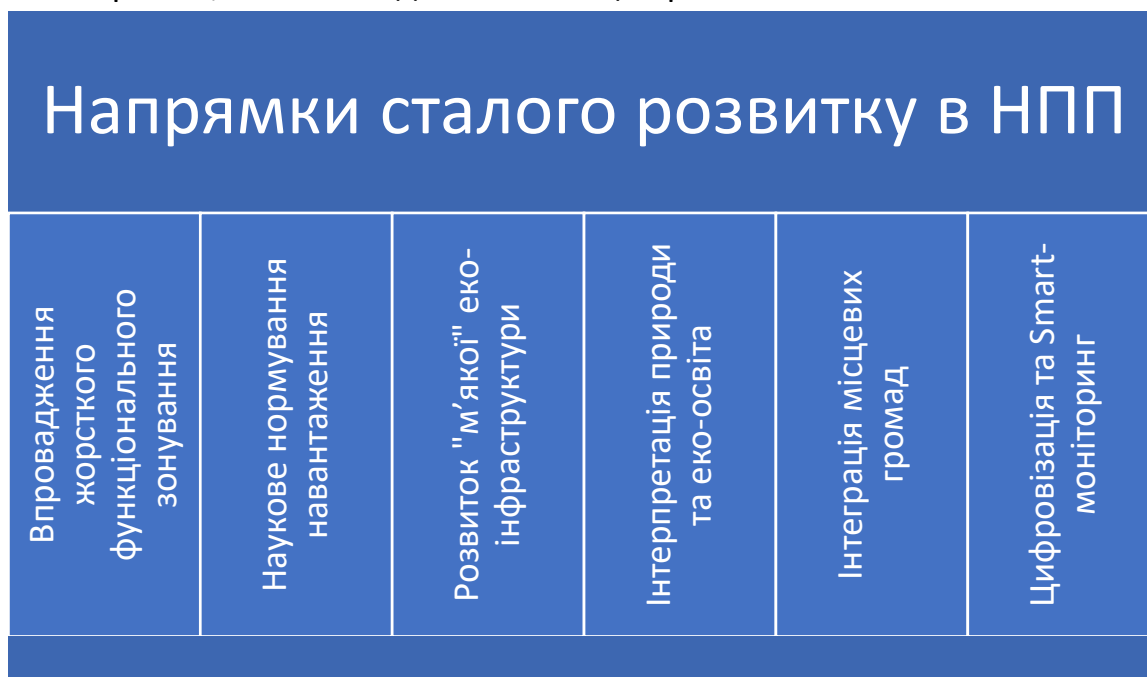


Рис. 1. Напрямки сталого розвитку Національних природних парків
Джерело: узагальнено авторами.

1. Впровадження жорсткого функціонального зонування. Це головний інструмент захисту. Територія парку поділяється на зони з різним режимом доступу, що дозволяє локалізувати туристів у найменш вразливих місцях.

Концентрація потоків: створення потужних "магнітів" у господарській зоні або зоні стаціонарної рекреації (готелі, візит-центри), щоб люди менше прагнули потрапити в заповідне ядро.

Буферні зони: створення перехідних ділянок, де дозволено лише піші прогулянки без права розведення вогнищ.

2. Наукове нормування навантаження (Carrying Capacity)

Сталий розвиток в межах НПП неможливий без математичного розрахунку. Необхідно визначити гранично допустиму рекреаційну місткість (Recreational Carrying Capacity) території для впровадження лімітів на кількість відвідувачів за день. Якщо фактична кількість відвідувачів перевищує норму, керівництво парку зобов'язане приймати адекватні рішення щодо обмеження продажу квитків

(система онлайн-бронювання слотів); підняття вартості входу у пікові години (демаркетинг) або тимчасово закрити маршрут на "рекуперацію" (відновлення).

3. Розвиток "м'якої" еко-інфраструктури

Традиційні асфальт і бруківка в національних природних парках замінюються на рішення з мінімальним екологічним слідом. Це можуть бути підняті дерев'яні настили, які запобігають ерозії ґрунту та витоптуванню рідкісних рослин (особливо актуально для боліт та скель). Використання автономних систем, таких як сонячні панелі для освітлення стежок та біотуалетів замкненого циклу. Zero Waste менеджмент - повна заборона одноразового пластику на території парку та обов'язкове правило "приніс - забери з собою".

4. Інтерпретація природи та еко-освіта

Сталий турист - це освічений турист. Мета цього напрямку - змінити поведінку споживача. На сьогоднішній день замість сухого переліку фактів, парки впроваджують методики інтерпретації такі як інтерактивні стежки, де через QR-коди або доповнену реальність Augmented Reality (AR): турист "спілкується" з природою в режимі реального часу за допомогою камери смартфона, планшета або окулярів. AR не замінює, а доповнює оточення, забезпечуючи інтерактивну взаємодію з віртуальними елементами. Також туристи можуть допомагати науковцям парку, так звана громадянська наука, (Citizen Science) фотографуючи рідкісні види для бази даних через спеціальні додатки (Naturalist тощо).

5. Інтеграція місцевих громад (Економічна інтеграція)

Якщо місцеві жителі отримують прибуток від туризму, вони стають найкращими охоронцями парку. Можна виділити декілька шляхів залучення місцевих громад у роботу НПП, один з них – кластеризація: об'єднання парку з місцевими "зеленими" садибами, фермерами та підприємцями для продажу лише місцевих фермерських продуктів та сувенірів ручної роботи у візит-центрах. Також можна використати сертифікацію послуг - створення локального бренду (наприклад, "Продукт Кременецьких гір"), який гарантує екологічність та автентичність.

Навчання сертифікованих гідів – один із найкращих варіантів залучення місцевих жителів, які знають територію краще за будь-яку карту.

6. Цифровізація та Smart-моніторинг

В сучасних умовах розвитку ІТ-технологій провести цифровізацію чи Smart-моніторинг в НПП досить просто. Масово використовуються датчики еко-моніторингу, а саме використання IoT-пристроїв для відстеження якості повітря, рівня шуму та стану стежок у реальному часі.

Використання мобільних застосунків-провідників - аудіогіди, що працюють офлайн і розповідають про унікальність кожного об'єкту на маршруті. Надання

VR-доступу до заповідних зон, куди вхід фізично заборонений, що задовольняє цікавість без шкоди природі.

Результати дослідження підтверджують, що сучасне функціонування національних природних парків супроводжується низкою системних викликів. Їхнє комплексне розв'язання є необхідною умовою для суттєвого підвищення ефективності діяльності цих установ. Нами окреслено пріоритетні шляхи забезпечення сталого розвитку туризму на територіях природно-заповідного фонду, передусім у національних природних парках, а саме: впровадження жорсткого функціонального зонування, наукове нормування навантаження, розвиток "м'якої" еко-інфраструктури, інтерпретація природи та еко-освіта, інтеграція місцевих громад, цифровізація та Smart-моніторинг.

Список використаних джерел

1. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. URL: https://data.gov.ua/dataset/mepg_05 (дата звернення 20.01.2026 р.)
2. Коніщева Н.Я., Ткачова С.С. Шляхи сталого розвитку туризму на територіях національних природних парків. *Innovations and Technologies in the Service Sphere and Food Industry*. 2020. (2), с. 23-34.
3. Національні природні парки як категорія ПЗФ України. Історія появи та сучасний стан. URL: <https://elib.lntu.edu.ua> (дата звернення 21.01.2026 р.)
4. Сталий розвиток природно-заповідного фонду України: виклики, міжнародна співпраця та перспективи. URL: <https://livingplanet.org.ua/novuny/stalij-rozvitok-prirodno-zapovidnogo-fondu-ukrajini> (дата звернення 21.01.2026 р.)
5. Цілі сталого розвитку 2016–2030. United National Ukraine. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення 19.01.2026 р.)